

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

מאמר

הוי' מלך גאות לבש – ה'תשל"ב

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לאור לחג הגאולה י"ב-י"ג תמוז, ה'תשע"ב

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושנים לבריאה

שנת המאתיים להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן

בס"ד.

פתח דבר

לקראת חג הגאולה י"ב-י"ג תמוז הבעל"ט, הננו מוציאים לאור (בהוצאה חדשה ומתוקנת) את המאמר ד"ה הוי" מלך גאות לבש גו' שנאמר בהתוועדות י"ג תמוז ה'תשל"ב (לפני ארבעים שנה), הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — שני מכתבים (תדפיס מכרכי "אגרות-קודש — מילואים" מהשנים תרפ"ה-תשל"ה, שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ט' תמוז, ה'תשע"ב
שנת המאתיים להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2012 by

LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610 • Fax. (206) 666-1770

E-mail: info@lahak.org • Internet: <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5772 • 2012

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

Tel. (718) 604-2610 Fax. (206) 666-1770

נדפס בסיוע ולזכות בנימין בן חדוה ומשפחת פדרמן ולזכות אמם חדוה בת לאה רייזל

בס"ד. י"ג תמוז, ה'תשל"ב

(הנחה בלתי מוגה)

הוי' מלך גאות לבש לבש הוי' עוז התאזר אף תכון תבל כל תמוטי (דפסוק זה הוא התחלת מזמור תהלים שמתאים למספר שנות בעל הגאולה והשמחה²). ויש לדייק בזה מ"ש לבש לבש ב"פ, היינו, שיש ב' לבושים, לבוש הא' הו"ע הגאות, ולבוש הב' הו"ע העוז. והענין בזה, דהנה איתא במד"ר פ' וארא³ (והובא ברשימות הצ"צ עה"פ⁴), מהו לבושו של הקב"ה, עוז, שנאמר לבש הוי' עוז התאזר, ונתנו לישראל, שנאמר⁵ הוי' עוז לעמו יתן. ומבאר הצ"צ, שהתורה נקראת לבוש הפנימי, והמלכות לבוש החיצון, וזהו הוי' מלך גאות לבש, לבוש מלכות, והיינו ע"י שבתחלה לבש הוי' עוז, היא התורה (עכ"ל). והענין הוא, דמ"ש הוי' מלך גאות לבש, הנה בלשון הקבלה קאי על ספירת המלכות. ומתאים גם עם מארז"ל בסוף תמיד, בששי היו אומרים הוי' מלך גאות לבש, וכפירוש הגמרא בר"ה⁶, על שם שגמר מלאכתו ומלך עליהם. אמנם, לבוש זה (הוי' מלך גאות לבש) הוא לבוש החיצוני של הקב"ה. אך לפנ"ז ישנו גם לבוש הפנימי, שזהו מ"ש לבש הוי' עוז, דאין עוז אלא תורה⁷, ולאחרי שלבש הוי' עוז, נעשה לאח"ז גם הענין דגאות לבש. וכללות הענין בזה, כמאמר⁸ אסתכל באורייתא וברא עלמא, וכדאיתא בב"ר בתחלתו, ואהי' אצלו אומן⁹, אומן, התורה אומרת אני הייתי כלי אומנתו של הקב"ה, בנוהג שבעולם מלך בשר ודם בונה פלטין כו' מדעת אומן, והאומן כו' דיפתאות ופינקסאות יש לו כו', כך הי' הקב"ה מביט בתורה ובורא את העולם. וזהו שעיי"ז שבתחילה לבש הוי' עוז, אין עוז אלא תורה, נעשה

(3) שמו"ר פ"ח, א.
 (4) אוה"ת (יהל אור) לתהלים ריש ע' שלח.
 (5) תהלים כט, יא.
 (6) לא, א.
 (7) שהש"ר פ"א, ד. פ"ב ג. ועוד.
 (8) זהר ח"א קלד, סע"א. ח"ב קסא, ריש ע"ב. ח"ג קעח, א.
 (9) משלי ח, ל.

(1) תהלים צג, א. — מאמר זה הוא המשך למאמר שלפניו (ד"ה כי מראש צורים). לכמה ענינים שבהמאמר ראה מאמר שלאחריו (ד"ה אך בגורל).
 (2) כידוע המנהג לומר הקאפיטל תהלים המתאים למספר שנותיו. וענין זה שייך גם לאחר ההסתלקות (תו"מ סה"מ חשון ע' רס ובהערות 51-50. סה"מ י"א ניסן ח"א ע' 1 ואילך). וראה גם שיחת ש"פ חו"ב, י"ב תמוז שנה זו.

לאח"ז הענין דהוי' מלך גאות לבש, שזהו"ע סדר ההשתלשלות בכלל עד לעוה"ז הגשמי בפרט.

ב) וממשיך בכתוב¹⁰, נשאו נהרות הוי' נשאו נהרות קולם גוי' מקולות מים רבים אדירים משברי ים אדיר במרום הוי'. והפירוש בזה (בפשטות, וגם במדרשי חז"ל¹¹), שיותר מקולות המים רבים אשר יהמון עלינו ומאדירי משברי ים, הנה אתה אדיר במרום הוי', וידך תקיפה עליהם¹². והיינו, שאע"פ שנשאו נהרות קולם, ואדירים משברי ים, דקאי על אומות העולם ועניני העולם, ובכללות הו"ע הטבע, מ"מ, אדיר במרום הוי', ולכן, יבוא אדיר ויפרע לאדירים כו', יבוא אדיר זה הקב"ה, דכתיב אדיר במרום הוי' (בלשון חז"ל¹³), שזהו כללות הענין דהנהגה נסית, היפך הטבע, שמבטלת את הענין דנשאו נהרות קולם, אדירים משברי ים.

והענין בזה, דהנה, הבריאה מצד עצמה (כפי שהיא מצד הענין דגאות לבש) היא באופן דיום ולילה לא ישבותו¹⁴, חוקות שמים וארץ¹⁵, שזה נקרא בשם טבע, שאף שגם ענין זה הטביע הקב"ה בעולמו, הרי זה באופן שהטביע כו'. אמנם, כיון שבריאת העולם היא בשביל ישראל שנקראו ראשית ובשביל התורה (לבש הוי' עוז היא התורה) שנקראת ראשית¹⁶, לכן, ישראל ע"י התורה נעשים בעה"ב על העולם, לשנות את טבע העולם גופא, ולפעול הנהגה נסית בעולם שמצד עצמו הוא באופן דלא ישבותו. וזהו גם מ"ש רבינו הזקן בשער היחוד והאמונה¹⁷ בענין התגלות אלקות ע"י צדיקים ואתות ומופתים, שזהו"ע גילוי שם הוי' שלא ע"י התלבשות בשם אלקים, שעז"נ¹⁸ בראשית ברא אלקים, והיינו, דאף שבדבר הוי' שמים נעשו¹⁹, מ"מ, הרי זה ע"י התלבשות בשם אלקים, שלכן נאמר ברא אלקים, אך ישנו הענין דאלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות הוי' גוי' ארץ ושמים²⁰, ששם הוי' הוא בגילוי, שזהו"ע האותות ומופתים, הנהגה נסית, ע"י צדיקים, ועמך כולם צדיקים²¹, ובמיוחד ע"י צדיקים שבכל דור ודור, שעל ידם נעשה נס גלוי לרבים, ועד שכל אחד מישראל אומר כמופת הייתי

16) פרש"י ר"פ בראשית.

17) ריש פרק ה.

18) בראשית שם.

19) תהלים לג, ו.

20) בראשית ב, ד.

21) ישעי' ס, כא. וראה סנהדרין ר"פ חלק.

10) תהלים שם, ג-ד.

11) מדרש תהלים ויל"ש (רמז תתמו-)

תתמח) עה"פ.

12) פרש"י עה"פ.

13) מנחות נג, סע"א.

14) נח ח, כב.

15) ירמי' לג, כה.

לרבים²², דמופת הוא גם מלשון נס, ועז"נ כמופת הייתי לרבים, היינו, שאין זה ענין שהוא בחשאי, או יתירה מזה, שאין בעל הנס מכיר בניסו²³, אלא באופן שכל בני רואים זאת, ועד שנודע בכל קצוי תבל, בכל אפסי ארץ²⁴, גם אצל אומות העולם, כידוע מ"ש רבינו הזקן באגה"ק²⁵ בקשר לגאולתו, ועד"ז בנוגע לגאולה די"ב תמוז, ועד"ז בנוגע לאותות ומופתים ככלל, שהם באופן דמופת הייתי לרבים, כולל גם אומות העולם.

ג) **וביאור** הענין, דהנה גם הנהגת הטבע שהיא מצד הענין דהוי' מלך גאות לבש, הו"ע עיקרי בעולם, וענין עיקרי בכל סדר ההשתלשלות, שכללות הנהגתו היא מצד קו המדה, שזהו ענין הטבע כפי שהוא למעלה, עד למעלה מעלה כו'. אך ישנה גם הנהגה נסית (כפי שנמשכת בעוה"ז), שכללותה היא המשכה מבחי' שלמעלה מקו המדה, ובאה שלא ע"י המדידה וההגבלה דקו המדה (כולל גם האופן היותר נעלה בקו המדה). וכדי לפעול שידוד הטבע בעוה"ז, ושידוד הטבע בכל העולמות למעלה, צריך להמשיך מבחי' שלמעלה מקו המדה כפי שהוא בתכלית העילוי. וענין זה נעשה ע"י ישראל דוקא, כיון שהם למעלה מכל סדר השתלשלות, למעלה מקו המדה אפילו כפי שהוא באופן הכי נעלה.

והענין בזה, דהנה כתיב²⁶ כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו, ואיאת במד"ר פ' בא²⁷, מראש צורים אראנו אלו האבות, מוצאים אנו מתחלה הי' המקום מבקש לכוון העולם, ולא הי' מוצא, עד שעמדו האבות, משל למלך שהי' מבקש לבנות מדינה כו', בא ליתן היסוד והיו המים עולים כו', עד שבא במקום אחד ומצא שם צור גדול, אמר, כאן אני קובע את המדינה על הצורים הללו, כך מתחלה הי' העולם מים במים, והי' האלקים מבקש לכוון את עולמו, ולא היו הרשעים מניחין כו', כיון שבאו האבות וזכו, אמר הקב"ה, על אלו (מראש צורים אלו האבות) אני מכוון את העולם. ובהקדם הדיוק בלשון המדרש שהי' המקום מבקש לכוון העולם (ולא לברוא העולם)²⁸, היינו, שכבר נברא העולם, אלא שהי' המקום מבקש לכוון העולם, שזה מורה על ענין

25) אגרות-קודש אדמו"ר הזקן ח"א סל"ח-ט. וש"נ.
26) בלק (פרשת השבוע דמינה אולינן) כג, ט.
27) שמור"ר פט"ו, ז.
28) ראה גם רד"ה וסד"ה כי מראש צורים תער"ג (המשך תער"ב שם ע' רצ"ש).

22) תהלים עא, ז. — ולהעיר, שע"פ המנהג לומר הקאפיטל תהלים המתאים למספר שנותיו (נסמן בהערה 2), התחילו ב"א ניסן שנה זו (תשל"ב) אמירת מזמור זה.
23) נדה לא, א.
24) ע"פ לשון הכתוב — ישעי' נב, י.
תהלים סז, ח. ועוד.

התוקף, וכמו בפסוק הוי' מלך גאות לבש וגו' אף תכון תבל (לא בורא תבל, אלא תכון תבל) בל תמוט. ותוקף זה נעשה ע"י האבות, כפי שמסיים במדרש, אמר הקב"ה על אלו (מראש צורים אלו האבות) אני מכונן את העולם. ועד"ז בנוגע לכל בני"י (שעליהם קאי המשך הכתוב הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב²⁶), כפי שמפרש רש"י פשטות הכתוב כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו, אני רואה אותם מיוסדים וחזקים כצורים וגבעות הללו ע"י אבות ואמהות, היינו, שבכל אחד מישראל נעשית התכונה דראש צורים (וגבעות), שע"י"ז מכונן הקב"ה את העולם. וכל זה הוא לפי שהאבות הם למעלה מעלה כו', למעלה מקו המדה²⁹, ולכן נעשה כן אצל כל אחד מישראל, באופן שירושה היא לנו מאבותינו, ועד שנעשה טבע בנפשותינו³⁰, ולכן פועל כל אחד מישראל שהקב"ה מכונן את העולם, ע"י עבודתם של ישראל, כנ"ל שבריאת העולם היא בשביל ישראל שנקראו ראשית.

ד) ולהבין ביאור הענין יש להקדים משנתל"א³¹ בפירוש מארז"ל בסוף פרק קנין תורה³², כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו, שנאמר³³ כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו.

והענין בזה, דהנה, שם סתם, שזהו ענין השם כפשוטו, קאי על שם הוי', שעל ידו נעשה הענין דתכון תבל, לכונן את עולמו, כי בבריאת העולם כתיב בראשית ברא אלקים, שע"י"ז נברא העולם, ואילו הענין דתכון תבל, לכונן את עולמו, נעשה ע"י שם הוי' (שמי). ובפרטיות יותר, הנה גם בנוגע לשם הוי' נאמר¹⁹ בדבר הוי' שמים נעשו, ועד שאחד הפירושים בשם הוי' הוא מלשון מהווה³⁴, היינו, שנעשה שורש ענין ההווה ע"י שם אלקים, עכ"פ ע"י ההתלבשות בשם אלקים. ומזה מובן, שגם בדרגא זו יש אחיזה לעולמות, ולכן משם לא יכול להיות שידוד הטבע מעיקרו ולגמרי בתכלית העילוי. אך יש בחי' שמי, שמי המיוחד ל³⁵, שזהו"ע שם הוי' כפי שהוא למעלה משם הוי' שמהוה ומחי'

(32) אבות ספ"ו.

(33) ישעי' מג, ז.

(34) תניא שעהייה"א רפ"ד. וראה גם זח"ג

רנז, סע"ב (ברע"מ). פדרס שער א (שער עשר

ולא תשע) פ"ט.

(35) ראה סוטה לח, א.

(29) ראה ד"ה כי מראש צורים הנ"ל (ע' רצט): "האבות .. המשיכו מבחי' החכמה

ראשית ההשתל' שמשם ההמשכה שלא ע"פ

מאמר קו המדה".

(30) ראה תניא פי"ח. ספל"ח.

(31) ד"ה כי מראש צורים דש"פ חו"ב,

י"ב תמוז (הנ"ל הערה 1).

עולמות. וכידוע³⁶ בענין ויקרא הוי' הוי'³⁷, פסיק טעמא בגווייהו³⁸, שיש שם הוי' שלאחר הצמצום ושם הוי' שלפני הצמצום, או בסגנון אחר: שם הוי' שבסדר ההשתלשלות [שהרי בסדר השתלשלות יש ד' עולמות אבי"ע³⁹, שזהו ענינם של ד' אותיות שם הוי', יו"ד באצילות, ה"א ראשונה כבריאה, וא"ו ביצירה, וה"א אחרונה בעשי' (שעז"נ²⁰ בהבראם, בה' בראם, ה"א אחרונה שבה נברא עוה"ז התחתון⁴⁰)], ושם הוי' שלמעלה מסדר ההשתלשלות⁴¹.

אמנם גם בחי' שמי המיוחד לי (שלמעלה מהשתלשלות) נקראת בשם הוי', ויש בה סדר ההמשכה דד' אותיות, כפי שהם בשרשם ומקורם. ולכן נמשך משם בכל ד' העולמות, שזהו"ע דלכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו⁴², והיינו, שצריך לפעול בהם ענין של העלאה שיהיו באופן דלכבודי.

אך ישנו ענין נעלה יותר, שזהו כל הנקרא בשמי. דהנה⁴³, כאשר קורין להאדם בשם, הרי זה מוכיח שהאדם הו"ע בפני עצמו, וכדי שתהי' שייכות אליו שיהי' נפנה לקוראיו, הרי זה ע"י ענין השם, שזהו ענין שטפל אליו, כביכול, וע"י שקורא בשמו ה"ה נפנה לקוראיו⁴⁴. והיינו, שכללות ענין השם הוא רק הארה, אור וגילוי, וזהו רק מה שנקרא בשם זה, אבל הוא בעצמו למעלה מזה, ונמשך ע"י שקוראין לו בשמו. והנה, כל הנקרא בשמי קאי על צדיקים, כפירוש התרגום, כל דא בגין אבהתכון צדיקיא דאתקרי שמי עליהון, וכמארז"ל⁴⁵ עתידין צדיקים שיקראו בשמו של הקב"ה. ומזה מובן, שהצדיקים עצמם הם למעלה אפילו משמו של הקב"ה, ועד שכאשר רוצים להמשיך אותם, אזי קורים אותם בשמו של הקב"ה. וכללות הענין בזה, בלשון החסידות, שנש"י מושרשים בעצומ"ה ית', למעלה מכל עניני שמות. וכמשנת"ל³¹ שזהו ענין המוכרח ומובן, שהרי כל ענין השם הו"ע של הארה וגילוי, והרי למעלה אין שום גילויים הכרחיים או הארות הכרחיות ח"ו, אלא כל הענינים הם ברצון, וכיון שזהו

36) ראה ספר הלקוטים (דא"ח להצ"צ) ערך הוי' ס"ב ואילך (ע' עח ואילך). וש"נ.

37) תשא לד, ו.

38) זח"ג קלח, א (אד"ר). רפט, ב (אד"ז).

39) ראה עץ חיים שער מב (שער דרושי

אבי"ע) פ"א.

40) מנחות כט, ב.

41) לקו"ת דרושי ר"ה נט, א. ובכ"מ.

42) ראה לקו"ת ר"פ בלק.

43) ראה ד"ה להבין ענין שמח"ת עטר"ת.

תש"ה. תשי"ב. תשי"ח (סה"מ עטר"ת ע' לא

ואילך. תש"ה ע' 70. תשי"ב ע' קמט ואילך.

תשי"ח ע' לב ואילך). תשל"ה.

44) ראה לקו"ת בהר מא, ג.

45) ב"ב עה, ב.

ענין רצוני, הרי שייך בזה שני אופנים, ולכן צ"ל בזה ענין של המלכה, ועל זה אמרו רז"ל⁴⁶ במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים, ועמך כולם צדיקים, היינו שעמהם היתה ההמלכה וישוב הדעת כו', והם אלו שמכריעים בין שני האופנים, שיהי' הרצון ויומשך בגילוי, החל מכללות הגילוי דמלכות דא"ס, שזהו התחלת וראשית הגילויים, והו"ע הוי' מלך גאות לבש, דקאי על מלכות דא"ס, ועי"ז נמשך בכל העולמות כולם.

ובפרטיות יותר, הנה השרש של בני"י הוא למעלה אפילו מהדרגא היותר נעלית שבמלכות דא"ס. דהנה, גם בספירת המלכות (לכבודי⁴⁷) יש עשר ספירות, שהרי כל ספירה כלולה מעשר⁴⁸, והתחלתם היא ג' רישין שבמלכות, וכמבואר בארוכה בד"ה כי מראש צורים בהמשך רס"ו⁴⁹ ובכ"מ, שיש בחי' לבוש גאות, וכבוד מלך, ורוממות המלכות. לבוש גאות היינו כפי שענין המלכות הוא בערך למי שעליו שייך לומר שיתגאה עליו. וכבוד מלכות הו"ע שלמעלה מגאות. ועד לרוממות המלכות, שאין זו רוממות מצד הזולת, אלא התנשאות עצמית. ובכללות ה"ה ג' הבחי' דכתר חכמה בינה שבמלכות, כמבואר שם. ומעלת נש"י היא שמושרשים למעלה יותר, שלכן יכולים הם להמשיך את הענין דרוממות המלכות. דהנה, גם רוממות המלכות הו"ע של גילוי, דאף שזהו גילוי התנשאות עצמית, הרי זה בכ"ז ענין של גילוי, וכיון שזהו גילוי, צ"ל על זה ענין של המלכה וישוב הדעת, ובמי נמלך, בנשמותיהם של צדיקים, כיון שמושרשים למעלה גם משמי המיוחד לי, למעלה אפילו מרוממות המלכות דא"ס.

וזוהו כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, שכדי לפעול בלכבודי בראתיו יצרתיו עשיתיו שיומשך יותר ממה שנמשך מצד קו המדה, לא מספיק שתהי' ההמשכה מבחי' שמי, שהרי בחי' שמי נעשה סוכ"ס שורש ומקור (ע"י צמצומים ומסכים ופרסאות) עד שנעשה לכבודי בראתיו יצרתיו עשיתיו, אלא צריך להמשיך מבחי' נעלית יותר, שזהו"ע דכל הנקרא בשמי, אבהתכון צדיקיא, שמזה נעשה טבע בנפשותינו אצל עמך כולם צדיקים.

(ה) **ויש** להוסיף בזה, שהשרש דישראל למעלה מבחי' לכבודי הוא לא רק לגבי בחי' מלך גאות לבש, אלא גם לגבי בחי' לבש הוי'

(48) לקו"ת אמור לו, ריש ע"ד. ובכ"מ.

(49) ע' שצו.

(46) ב"ר פ"ח, ז. רות רבה פ"ב, ג.

(47) המשך רס"ו (דלקמן בפנים) ע' שצה.

עוז שהיא התורה (לכבודי⁵⁰). דהנה ידוע שבלימוד התורה ע"י ישראל ישנו גם לימוד תורה לשמה, לשם התורה⁵¹, שזהו ע"ד מ"ש בספר מעין החכמה⁵² ובוהר⁵³ שדוד ה' מחבר אורייתא בקוב"ה, שהמשיך בתורה את נותן התורה. ועד שענין זה פועל כל אחד מישראל ע"י הענין דברכו בתורה תחלה⁵⁴, שמברך וממשיך בתורה את נותן התורה. וענין זה הוא מפני שמצד נשמתו כפי שמושרשת בשרשה ומקורה עד לבחי' העצמות, ה"ה למעלה גם מענין התורה.

ולכן גם בנוגע להמשכה בעולמות, בסדר השתלשלות (תחילה בלימוד התורה, לכבודי, ואח"כ גם בבראתיו יצרתיו אף עשיתיו), הרי זה באופן שבלימוד התורה יש בכחו של איש ישראל להוסיף בתורה, לאפשא לה (כדאיתא בזהר⁵⁵), וכמבואר בתניא⁵⁶ שדוקא התחתונים יש בכחם לברר ולפתור הספיקות שבתורה, וענין זה נפעל ע"י תלמיד ותיק שעליו אומרת התורה שהוא עתיד לחדש⁵⁷, היינו שבתורה ניתוסף חידוש ע"י תלמיד ותיק זה. וכן הוא בכל אחד מישראל, שאומר ותן חלקנו בתורתך⁵⁸, וכידוע בענין וזאת לפנינו בישראל⁵⁹, שיש ששים ריבוא אותיות לתורה, שכל אחד מישראל יש לו אות בתורה⁶⁰, וניתנה לו באופן שיוכל להוסיף בתורה, לאפשה לה.

ועד"ז גם לאחרי שנמשך (מבחי' ולכבודי, שהו"ע התורה) בבראתיו יצרתיו אף עשיתיו, שנוסף על מציאות העולמות כפי שהיא מצד הבריאה, כולל גם הכריתת ברית דנח דלא ישבותו, ישנו הענין דתכונן תבל, לכונן את עולמו, שזהו"ע גילוי אלקות בעולם, שנעשה ע"י ישראל, מראש צורים (כמשל המלך שמצא צור כו') אלו האבות, שעל אלו אני מכונן

55 ח"א יב, ב. וראה תו"א מקץ לט, ד. הלי' ת"ת לאדה"ז פ"ב ס"ב.
56 אגה"ק סכ"ו (קמה, א). קו"א קנט, ב ואילך.
57 ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב ה"ד. שמו"ר רפמ"ז. וראה לקו"ש חיי"ט ע' 252. וש"נ.
58 אבות פ"ה מ"ב. וראה לקו"ש חיי"ג ע' 116 ואילך. וש"נ.
59 רות ד, ז. וראה זהר חדש רות פח, ג ואילך. מגלה עמוקות אופן קפו.
60 ראה סה"מ תרפ"ט ע' 69. וש"נ.

50 ראה לקו"ת אחרי כה, ד. ובכ"מ.
51 ראה רא"ש נדרים סב, א. פרי עץ חיים שער הנהגת הלימוד. לקו"ת בשלח א, סע"ב. שלח מז, ג. שה"ש לב, סע"ד. סה"מ תרנ"ט ע' רנג. וש"נ.
52 כ"ה בלקו"ת שלח שם. נא, סע"א (נ"א). סה"מ תרל"ו ח"ב ע' רסד. וראה ספר הבהיר סנ"ח (קצו).
53 ח"ג רכב, ב (ברע"מ).
54 נדרים פא, א ובר"ן שם. ב"ח או"ח סמ"ז. וראה לקו"ש חט"ו ע' 3. וש"נ.

את העולם, וזהו מה שניתוסף ע"י הכריתת ברית דאברהם שהיא למעלה מהכריתת ברית דנח (ככל פרטי הענינים בזה שנתבארו בארוכה במ"א⁶¹).

(ו) **וזהו** מ"ש במד"ר²⁷ מראש צורים אראנו אלו האבות, מוצאים אנו מתחלה הי' המקום מבקש לכוון העולם וכו'. ובהקדים, שהפסוק כי מראש צורים אראנו הי' המענה הראשון שענה בלעם בן בעור על מה שיעץ בלק מלך מואב, ועז"נ⁶² עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור גו' למען דעת צדקות הוי', ומזה מובן שזהו ענין עיקרי ביותר, עד שנצטוינו לזכרו (עמי זכר נא), ובו מתבטא צדקות הוי', שכל זה הוא מצד גודל מעלת הענין דתכון תבל, לכוון העולם. וזהו גם דיוק לשון המדרש מוצאים אנו כו', שאומר זאת בדרך פשיטות, שזה דבר פשוט שהי' המקום מבקש לכוון העולם²⁸, כי מובן מעצמו שאי אפשר שתהי' הבריאה כפי שהיא מצד הטבע, ע"י צמצום וחסרון האור, ובאופן כזה ישאר הדבר, אלא בודאי ובפשטות שרצה הקב"ה לכוון את העולם, תכון תבל כל תמוט, עי"ז שבעולם יהי' אלקות בגילוי. דהנה⁶³, אע"פ שבתחלת בריאת העולמות היתה עיקר שכינה בתחתונים, כמ"ש⁶⁴ באתי לגני אחותי כלה, לגני לגנוני למקום שהי' עיקרי תחילה, דעיקר שכינה בתחתונים היתה⁶⁵ (כמבואר בארוכה במאמרי ההילולא לבעל השמחה והגאולה⁶⁶), הרי ענין זה הי' אז מצד עצמו, מצד למעלה, ולא ע"י עבודת התחתונים, ולכן היתה אחיזה גם ללעז"ז, ולכן היו יכולים להיות השבעה דורות שסילקו את השכינה מלמטה למעלה כו' (כמבואר בארוכה במאמרי ההילולא). וזהו גם מ"ש במדרש כאו שלא היו הרשעים מניחין כו'. וממשך, עד שבאו האבות וזכו כו', וכמבואר⁶⁶ בענין באתי לגני, שאברהם התחיל להוריד את השכינה מלמעלה למטה, עד שבא משה, שהוא השביעי, וכל השביעין חביבין⁶⁷, והורידה מרקיע הא' לארץ⁶⁵, כמ"ש⁶⁸ וירד הוי' על הר סיני, שאז נעשית השלימות דלכוון את עולמו שהתחילה מראש צורים.

(ז) **ויש** להוסיף ולבאר ענין ההמשכה שהמשיכו האבות מלמעלה למטה, שהמשכה זו היא מבחי' שלמעלה מקו המדה עד

61) ראה סה"מ תר"ל ע' קה. תרנ"ד ע' קעז ואילך.

62) מיכה ו, ה — הפטרת פ' בלק.

63) ראה גם סד"ה כי מראש צורים תער"ג.

64) המשך תער"ב שם ע' ש). שם.

65) ש"ש ה, א.

65) ב"ר פ"ט, ז. שהש"ר רפ"ה.

66) ד"ה באתי לגני ה'ש"ת.

67) ויק"ר פכ"ט, יא.

68) יתרו יט, כ. וראה מתנות כהונה לב"ר

לתכלית העילוי שבקו המדה (כנ"ל ס"ג), שזהו כללות העילוי בהמשכה שמצד החכמה (מראש צורים אראנו, כמבואר בזהר⁶⁹ שקאי על מדות דחכמה) לגבי ההמשכה שמצד הבינה.

והענין בזה⁷⁰, דהנה, קו המדה שרשו בבינה⁷¹, שממנה נמשכים שבעת ימי הבנין (שהו"ע קו המדה), שמהם נעשה בריאת העולמות עד לעוה"ז התחתון. אך בחי' החכמה היא למעלה מקו המדה. וזהו גם כללות החילוק בענין השמות⁷², שבחכמה, שם הוי' הוא במילוי יו"דין, שזהו המילוי דשם ע"ב, ובבינה, ששם הוא המילוי דשם ס"ג, רק האותיות י"ה הן במילוי יו"דין, אבל אות וא"ו היא במילוי אלפין. וכללות הענין בזה, שאות יו"ד, מורה על ענין האלקות כפי שהוא בגילוי. משא"כ אות אל"ף, שיש בו יו"ד העליון, קו המפסיק, ויו"ד התחתון, וצורת היו"ד התחתון היא באופן שפונה פניו לאחוריו, לא כמו יו"ד העליון, והיינו⁷³, שעם היותו יו"ד, אינו כמו יו"ד העליון (שבאותה האות), שזה מורה על השינוי שנעשה בו מצד קו המדה. ולכן, בשם ס"ג (שקשור עם ענין הגאות⁷⁴, גאה גאה⁷⁵), הנה האות וא"ו, שמורה על השש מדות שבהם נברא העולם, היא במילוי אל"ף, שבו נרמז השינוי שנעשה מצד קו המדה. משא"כ בשם ע"ב, בחי' החכמה, הנה אע"פ שגם הוא נמשך בד' אותיות (יו"ד, ה"י ראשונה, וי"ו, וה"י אחרונה), והיינו, שגם בו ישנו כל סדר ההשתלשלות דלכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, הנה בכל ד' האותיות ישנו המילוי דאות יו"ד, שמורה על ענין האלקות כפי שהוא בגילוי.

ויובן ע"פ הידוע בנוגע להמשכת עילה ועלול, שאע"פ שמבואר באגה"ק⁷⁶ שכל ההמשכות בסדר השתלשלות (החל מבחי' החכמה) הם בדרך עילה ועלול, הנה בהמשכת עילה ועלול גופא יש ב' אופנים, שזהו החילוק אם ההמשכה היא באופן שהעלול נעשה מהות

קלז ואילך. אוה"ת ענינים ע' רמח ואילך.
 (73) ראה גם מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ו ח"ב ע' תסט.
 (74) ראה גם המשך תרס"ו שם: "לבוש גאות הוא בחי' שם ס"ג" (ושם, "דהיינו בחי' בינה שבמלכות. וכבוד מלך, שם ע"ב, בחי' חכמה במלכות". וראה לקמן בפנים).
 (75) בשלח טו, א. וראה תורת חיים בשלח קסא, ג.
 (76) ס"כ.

(69) ראה זח"ג רג, ב. וראה ביארה"ז לאדהאמ"צ בלק קג, סע"א ואילך. ולהצ"צ (כרך ב) שם ע' תתקצג ואילך. אוה"ת שם ד"ה כי מראש צורים אראנו (ע' תתקד ואילך, שם ע' תתקיז). ועוד.
 (70) בהבא לקמן — ראה ד"ה כי מראש צורים תער"ג (המשך תער"ב שם פקנ"ב ע' רצט).
 (71) ראה מאו"א מערכת מ סעיף כב.
 (72) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ע'

אחר מהעילה, או שהעלול נשאר באותה המהות של העילה⁷⁷. וכידוע הדוגמא לזה, דהנה, מדות ממוחין הם בדרך עילה ועלול, שהרי לידת המדות היא ע"י ההתבוננות בשכל, כמבואר בתניא⁷⁸ שחור"ב הם אב ואם המולידות אהבת ה' ויראתו ופחדו, כיון שע"י ההתבוננות שבמוח נמשכת מדת האהבה או הפכה כו'. וענין זה הוא בדרך עילה ועלול, ועד שישנם המדות כפי שכלולים בשכל, ומהם נמשך השכל שבמדות, ועד להמדות בפני עצמם. וישנו גם הענין דעילה ועלול כפי שהוא בנוגע להמשכת שכל הרב לשכל התלמיד, ששכל התלמיד כלול תחילה בשכל הרב, שהרי הרב משער את שכל התלמיד, ובהתאם לזה מצמצם ומגלה את שכלו, ולא כפי שהשכל הוא אצל הרב בפני עצמו. וכללות החילוק בין שני אופני עילה ועלול הנ"ל, שבעילה ועלול דשכל ומדות, נעשים המדות מהות אחר, ועד שבכמה ענינים ה"ז מהות הפכי, כידוע החילוק בין מוחין למדות⁷⁹, שמוחין הן לעצמו, ואינם בהתרגשות, משא"כ המדות הם דוקא לזולתו, ובהתרגשות דוקא. אמנם בעילה ועלול בשכל הרב ושכל התלמיד, הרי שניהם ענינם הו"ע השכל, והחילוק הוא רק שזה שכל קטן וזה שכל גדול, והיינו, שזהו שכל שנקרא בשם עלול בערך השכל של הרב שמשפיע לתלמיד שנקרא בשם עילה, אבל שניהם הם אותה המהות. ובדוגמת זה הוא החילוק שבין ההמשכה שמצד מדות דחכמה (מראש צורים אראנו) לגבי מדות דבינה, שההמשכה מבינה היא באופן שנעשה מהות אחר, כיון שנמשכת דרך קו המדה, והרי קו המדה הוא מודד ומגביל, עד שנעשה מהות אחר, שלכן נעשה מזה ענין שנקרא בשם טבע, שמדוד ומוגבל.

ח) וזהו הוי' מלך גאות לבש לבש הוי' עוז וגו' אדיר במרום הוי', דאע"פ שהעולם נקבע ע"י בעל הבירה⁸⁰ באופן דחוקות שמים וארץ שמת¹⁵, מ"מ, הרי התורה היא בעה"ב בהטבע גופא, ועד שפועלת הענין דאותות ומופתים (ומזה נמשכים האותות ומופתים שבכל דור ודור ע"י צדיקים שבדור), והיינו, שגם כאשר נשאו נהרות קולם גו' אדירים משברי ים, יומשך הענין דאדיר במרום הוי', ויפעל גם למטה, כשנמצאים בין גוים, עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב, במעמד ומצב של כבשה

79) ראה סה"מ עזרת ס"ע קסח ואילך. ובכ"מ.

80) לשון חז"ל — ב"ר רפל"ט.

77) ראה ד"ה כי מראש צורים אראנו תערג (המשך תערג"ב שם פקמ"ט (ע' רצא) ואילך). וראה גם שם פל"ט (ע' סו ואילך).

(78) פ"ג.

אחת בין שבעים אריות⁸¹, שיהי' אצלם ענין הנסים ואותות ומופתים, וכמ"ש²² כמופת הייתי לרבים, לפי שממשיכים מבחי' ואתה מחסי עוז²², למעלה (לא רק מבחי' מלך גאות לבש, אלא) גם מבחי' לבש הוי' עוז, שזהו רק לבוש, ואילו השורש דבנ"י הוא למעלה מזה, למעלה מכללות ענין קו המדה, וכנ"ל (ס"ה) שישראל מחברים תורה בקוב"ה, ואח"כ ממשיכים מלמעלה למטה, מבחי' מראש צורים עד למטה בעם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב. וענין זה נמשך בכל דור ודור ובכל ענין וענין, שכל אחד מישראל (עליהם נאמר הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב) עוסק בעניני תורה ומצוות לעשות לו ית' דירה בתחתונים⁸², ובאופן שאם צריך לעשות לו נס אזי עושים לו נס, ונעשה כמופת הייתי לרבים. ואז רואים שהוי' מלך גאות לבש, ופועלים שתכון תבל כל תמוט, ומגלים את הענין דאדיר במרום הוי'. וכל זה — לאורך ימים⁸³, ועד ליום שכולו ארוך⁸⁴, שגם בתחלתו הוא ארוך (כמבואר בתו"א⁸⁵), ונמשך למטה באופן דלמען תאריכו ימים על האדמה⁸⁶, ולמען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע הוי' לאבותיכם לתת להם⁸⁷, בקרוב ממש, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

81 פירוש חמש מגילות וכתובים לר' יוסף ב"ר דוד אבן יחייא (בולוניא, רח"צ) לתהלים קכא, ד (ובתנחומא (תולדות ה. אסת"ר פ"י, יא. ועוד): "זאבים").
 82 ראה תנחומא נשא טז. בחוקתי ג.
 83 ב"ר ספ"ג. במדב"ר פ"ג, ו. תניא רפל"ו. ובכ"מ.
 84 תהלים צג, ה.
 84 ראה קידושין לט, ב. לקו"ת במדבר ד, ג.
 85 תולדות יח, סע"ד. ובכ"מ.
 86 עקב יא, ט.
 87 שם, כא.

הוספה

בי"ה, י"ד אלול תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ח הווי"ח אי"א נו"נ וכו'
מוה"ר שלום דובער שי

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מאדר"ח אלול, בו מודיע ע"ד המצב הגשמי שלו ואשר הציעו לו להתעסק בחינוך באחד ממוסדותינו, לעי"ע בתור נסיון, ואם יפיקו רצון – שני הצדדים – יעשה זה לקבע, ושואל חווי"ד בזה.

והנה תקותי, שבהשתדלות הראוי מצדו בטח יצליח במלאכתו מלאכת שמים, קירוב לבב בניי לאבינו שבשמים, ויה"ר שיהי בהצלחה ג"כ בגשמיות, וימשיך תוספת ברכה מהשי"ת בהמצטרך לו ולכל ב"ב שיחיו, ובטח מזמן לזמן יודיע מהצלחתו בעבודתו הנ"ל. ות"ח מראש,

בברכת מזל טוב להולדת בנם יוסף יצחק שי, שכותב עדי"ז במכתבו הנ"ל, ובברכת כתיבה וחתימה טובה

מ. שניאורסאהן

מצילום האגרת.

מוה"ר שלום דובער: ליינ, כפר חב"ד. אגרת נוספת אליו – לקמן אגרת הבאה.

ב

בי"ה, ב' אייר תשכ"ה

ברוקלין

הרה"ח אי"א נוי"נ מלאכתו מלאכת שמים וכו'
מוה' שלום דובער שי

שלום וברכה!

במענה על הודעתו אודות יום הולדת שלו,

בודאי ינהג במנהג אני"ש בזמן האחרון ביום ההולדת. ויה"ר מהשי"ת
שתהי' שנת הצלחה אצלו הן בגשמיות והן ברוחניות ויוסיף בלימוד התורה
ובקיום מצותי' מתוך הרחבה.

בברכה.

לשאלתו ע"ד הדרכה — הרי כתובה היא בשו"ע וכשם התחלתו: אורח
חיים; ומבוארת ומוארה היטב — במאמרי שיחות וקונטרסי רבותינו נשיאינו.
ואין הדבר תלוי אלא ברצון.

חגיגת הבר מצוה מובן שצ"ל ביומו וע"פ מש"נ אני היום ילידתיך. וראה
ז"ח בראשית (י, ג. טו, ד). הצ"צ ע"פ הנ"ל.

התענינות בנוגע שידוך לבתו תי' — בסמיכות לגמר לימודי' בסמינר
כחב"ד.

ב

חלקה נדפס בלקו"ש חל"ה ע' 278, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מוה' שלום דובער: לייך, כפר חב"ד. אגרת נוספת אליו — לעיל אגרת הקודמת.
חגיגת הבר מצוה: של בנו יוסף יצחק — שנכנס לגיל המצות ביום ט' תמוז, והי' קס"ד
לדחות את החגיגה כדי לערכה בצירוף עם חגיגת י"ב תמוז.
מובן שצ"ל ביומו: ראה גם אג"ק חכ"ג אגרת ח'תשא, ובהנסמן בהערות שם.
מש"נ אני היום ילידתיך: תהלים ב, ז.
הצ"צ ע"פ הנ"ל: יהל אור ע' יא.

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

התמים מנחם מענדל שיחי

לרגל הכנסו לעול המצוות

ז"ך סיון, ה'תשע"ב

ולזכות אָחיו ואחיותיו שיחיו

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' יצחק פנחס וזוגתו מרת נחמה דינה שיחיו וישצקי

זקניהם

הרה"ת ר' חיים בן-ציון וזוגתו מרת ציפא שיחיו וישצקי

הרה"ת ר' אליהו פרץ וזוגתו מרת רייזיל שיחיו זילברשטרום